

آیین نوروز در کرمان

عید نوروز که یک سنت کهن در ایران است همه ساله توسط مردم جشن گرفته می‌شود و آداب و رسوم مربوط به آن در کل کشور به اجرا در می‌آید. هر شهری سنت‌های مربوط به خود را دارد که در نوروز به جای آورده می‌شود. کرمان به عنوان بزرگ‌ترین استان کشور و میزبان هفت اثر جهانی ثبت شده در فهرست آثار یونسکو جشن نوروز را به گونه ای خاص برگزار می‌کند. هر ساله گردشگران بسیاری از اقصی نقاط جهان در ایام نوروز به این شهر تاریخی سفر می‌کنند. اگر دوست دارید بدانید کرمانی‌ها برای نوروز چه ر سومی دارند این مقاله را حتما مطالعه کنید.

مراسم عید نوروز در کرمان

مردم استان کرمان سال نو را با آداب و رسوم خاصی آغاز می‌کنند. در اینجا به معرفی آیین باستانی نوروز در کرمان می‌پردازیم.

خانه تکانی

امروزه قبل از عید مردم فقط خانه تکانی می‌کنند. در گذشته علاوه بر تمیز کردن خانه، اگر اتاق‌ها به علت دودزدگی در ایام زمستان سیاه شده بود حتما آنها را مجددا کاهگل می‌کردند. مردم براین باور بودند که اگر این کار را انجام ندهند تا پایان سال جدید همه چیز در زندگی برای آنها به شکل نامطلوبی اتفاق خواهد افتاد.

پختن کماچ سهن و سمنو

سهن (sehen) ریختن و پختن کماچ و سمنو از جمله آداب قدیمی و مراسم خاص مردم استان کرمان قبل از ایام عید است. برای این کار گندم را دو-سه روز در آب خیس می‌کردند. سپس آب را خالی کرده یک شب آن را در قابلمه در بسته قرار می‌دادند تا جوانه بزند. پس از آن جوانه‌ها را داخل یک سبد یا کیسه قرار می‌دادند و هر

روز آن را خیس می‌کردند تا جوانه‌ها کاملا در هم فرو روند. سپس جوانه‌های در هم تنیده شده را خشک و آرد می‌کردند و از آن نوعی کماچ به نام "کماچ سهن" و "سمنو" می‌پختند.

سبزه گذاشتن

بسیاری از مردم کرمان قبل از عید به تعداد افراد خانواده و دوستان خود یک ظرف سبزه درست می‌کنند.

عید مردگان قبل و بعد از سال نو

کرمانی‌ها با خیرات کردن شیرینی، غذا و میوه بر سر مزار عزیزان از دست رفته‌ی خود در پنجشنبه آخر سال سال جدید خود را با یادکردن از گذشتگان آغاز می‌کنند. این مراسم به عید مردگان نیز مشهور است.

خواب آب و رشته بری

در برخی از نقاط استان کرمان مانند شهرستان سیرجان مردم باور دارند که زمان تحویل سال تمام آب‌های جاری برای یک لحظه می‌ایستند. اصطلاحاً به آن «خواب آب» می‌گفتند. به همین خاطر هنگام تحویل سال اقدام به رشته بری و پختن آش می‌کنند. باور دارند که با این کار سررشته زندگی تا آخر سال به دستشان خواهد بود.

پهن کردن سفره هفت سین

کرمانی‌ها از قدیم به هنگام تحویل سال سفره پهن می‌کردند. هر چه در منزل داشتند از کماچ، نان و سبزی گرفته تا آئینه، قرآن، شیرینی، آجیل و تخم مرغ رنگ شده بر سر سفره قرار می‌دادند. بر این باور بودند که به هنگام تحویل سال تخم مرغ رنگی روی آینه تکان می‌خورد.

قرآن خوانی

در قدیم کسانی که با سواد و یا در اصطلاح عامیانه ملا بودند هنگام تحویل سال قرآن می خواندند. سکه ای هم به عنوان برکت به بقیه عیدی می دادند. امروزه نیز همین آیین توسط بزرگ خانواده اجرا می شود و پولی از میان قرآن عیدی می دهند.

شربت دعای تحویل سال

در بعضی از مناطق کرمان دعای مخصوص تحویل سال را با زعفران و گلاب بر بدنه یک کاسه چینی و دارای نقش و نگار می نویسند. سپس از آن شربت درست می کنند. برای حفظ سلامتی اعضای خانواده در طول سال همگی از آن می نوشند.

دید و بازدید از خانواده‌های عزادار

در دید و بازدیدهای عید؛ مردم کرمان ابتدا به دیدن خانواده‌های عزادار و کسانی که به تازگی عزیزی را از دست داده‌اند می‌روند تا تسلی خاطر آنها شود. اگر از زمان عزاداری این خانواده‌ها حداقل چهل روز برای اموات کهنسال و یک سال برای اموات جوان گذشته باشد اقدام به عوض کردن لباس‌های مشکی افراد خانواده می‌کنند. به این صورت که لباس‌های رنگی‌ای به عنوان عیدی همراه خود برده و به خانواده‌ها هدیه می‌کنند.

شنبه گردی

در برخی شهرستان‌های استان کرمان از جمله شهربابک، سیرجان و بم مردم شنبه اول سال به گردش و تفریح می‌روند و اقدام به پختن آش می‌کنند.

سیزده به در

مردم کرمان همچون مردم دیگر شهرهای ایران در روز ۱۳ فروردین سبزه‌ها را به خارج از خانه می‌برند و برای رفع بلا در آبروان یا سر چهار کوچه می‌ریزند. مردم استان کرمان از قدیم روز ۱۳ فروردین را خوش یمن نمی‌دانستند. برای رفع بد یمنی، به دامان کوه و دشت پناه می‌بردند. عده‌ای حتی تا ۱۳ فروردین به مسافرت نمی‌روند و باور دارند که سیزده گیر می‌شوند.

سنگ جمع کردن

برخی از شهر بابکی‌ها روز ۱۳ بدر ۱۴ سنگ جمع می‌کنند و در سوراخی قرار می‌دهند. سپس در آن را می‌بندند و باور دارند با این کار تمامی بلاها از آنها دور می‌شود.

سبزه گره زدن و شعر خوانی

سبزه گره زدن از آیین‌های سنتی کرمانی‌ها است. برخی هنگام گره زدن سبزه این شعر را می‌خوانند «سبزه به در ۱۴ به تو از این کتو به اون کتو درد و بلام توی کتو». منظورشان از کتو سوراخی است که بین گره‌ها بوجود می‌آید. دخترهای دم بخت نیز برای شگون می‌گفتند: امسال اومدم کلیتو (مقنعه) به سر، سال دیگه بچه بغل، خونه شوهر.

آیین نوروزی فراموش شده در کرمان

رسیدگی به ظروف مسی

کرمانی‌ها در گذشته قبل از فرا رسیدن نوروز ظروف مسی خود را به رویگران برای جلا دادن می‌سپردند.

سبزه به در زدن

در قدیم مردم روز قبل از عید مقداری سبزه یا علف خشک از باغ‌ها یا بیابان‌ها می‌آوردند و آن را با گل بالای سر در منزل خود می‌چسبانند. اعتقاد داشتند برای شگون و خوش یمنی در کل سال، روز اول سال چشمشان به سبزه بیفتد.

ماندن در خانه

کرمانی‌ها در گذشته عقیده داشتند هرکس شب عید باید حتما در منزل خودش بسر ببرد و بر این باور بودند که اگر در هنگام تحویل سال در خانه خودش نباشند تا آخر سال این طرف و آن طرف خواهند بود.

شنبه‌ی ممنوعه

کرمانی‌ها در قدیم و در اولین شنبه سال وقتی بیرون می‌رفتند به اشیای سیاه نگاه نمی‌کردند. در این روز از دید و بازدید اقوام نیز پرهیز می‌کردند.

پلو خوری

در ایام گذشته مردم کرمان سالی یک بار زیره پلو می‌خوردند و آن هم در شب سال نو بود.

سخن پایانی

مردم استان کرمان مانند سایر شهرها سال نو را با آداب و رسوم خاصی آغاز می‌کنند. برخی از این آیین‌های باستانی هنوز در بین مردم مرسوم است؛ اما برخی دیگر در طول زمان به فراموشی سپرده شده‌است.

در تنظیم این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

<https://persianv.com/>

<https://www.beytoote.com/>

<https://www.mizan.news/>

تهیه و تنظیم: آيسان پژوهان فر

ویرایش: تیم تولید محتوای عالی گرد